

**ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ του Πρύτανη ΑΠΘ Καθηγητή Χαράλαμπου Ν. Φείδα
26 Οκτωβρίου 2024, Αίθουσα Τελετών ΑΠΘ**

Εξοχότατη Πρόεδρε της Δημοκρατίας

Εκλεκτοί Προσκεκλημένοι,

Κυρίες και Κύριοι,

Θα ήθελα να ξεκινήσω εκφράζοντας τις **θερμές μου ευχαριστίες** σε όλους και όλες εσάς που βρίσκεστε απόψε εδώ τιμώντας μας με την παρουσία σας. Μία παρουσία που δεν είναι αυτονόητη και σίγουρα δεν είναι δεδομένη.

Το γεγονός ότι οι εθνικές μας εορτές τείνουν να **συνδεθούν με ένα «διάλειμμα»** από την καθημερινότητα, **καταδεικνύει** σε μεγάλο βαθμό την **ψυχική απόσταση** που χωρίζει πολλούς και ιδιαίτερα τους νέους από τα **ιστορικά γεγονότα**. Αυτή φαίνεται να είναι η **φυσική ροή των πραγμάτων**, οι τομές της Ιστορίας να γίνονται, προϊόντος του χρόνου, αβίαστα και δίχως να το αντιληφθούμε, κομμάτι της Λήθης μας.

Κι αυτό που αφήνει τελικά πίσω της η απόσταση του χρόνου, η εναλλαγή γενεών και κοινωνικών συμφραζομένων, είναι η **συμβολική αξία** εκδηλώσεων όπως η αποψινή, η πιο σημαντική όλων, η διπλή γιορτή της πόλης μας, της Θεσσαλονίκης και το έπος του 40, παρουσία της Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας.

Διότι, απ' όλες τις ημέρες τού ιστορικού ημερολογίου της χώρας μας **μερικές διακρίνονται για τον ρόλο** που έπαιξαν στη συλλογική μας συνείδηση και στην εθνική μας ταυτότητα, όπως η σημερινή.

Είναι οι **επέτειοι μεγάλων γεγονότων**, πού μπορούν να χαρακτηριστούν **ορόσημα** της ιστορικής μας πορείας, της εθνικής μας φυσιογνωμίας, της ιστορίας της πόλης μας, της ίδιας της ύπαρξής μας, **δείκτες** πού δείχνουν τον **δρόμο** στον οποίο πρέπει να πορεύεται το έθνος μας.

Γιατί η Ελλάδα **δεν ολοκλήρωσε την ιστορία** της. Στο βιβλίο της μένουν ακόμη πολλές **άγραφες σελίδες** που θα γεμίσουν οι επόμενες γενιές, ίσως και η δική μας.

Ο ρόλος της σημερινής τελετής όμως, δεν μπορεί να περιορίζεται στο πεδίο του συμβολισμού, πολλώ δε μάλλον όταν διεξάγεται υπό τη στέγη ενός μεγάλου ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος όπως το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Απώτερος στόχος είναι να **«αφυπνίσουμε»** τη **Μνήμη** μας και να αντιληφθούμε προβληματιζόμενοι την αξία των ιστορικών γεγονότων: την ιδιαίτερη βαρύτητα που φέρουν οι ιστορικές τομές, τους ανθρώπους που θυσιάστηκαν στο διάβα του χρόνου για όσα σήμερα οι νεότερες γενιές, αλλά και εμείς οι ίδιοι, θεωρούμε δεδομένα.

Με τη σημερινή εκδήλωση λοιπόν, πέραν του έντονου συμβολισμού, **τιμούμε** την ιστορία του τόπου μας και τη μνήμη των προγόνων μας.

Σήμερα, στην εορτή του πολιούχου μας του Αγίου Δημητρίου, ανήμερα της προσάρτησης της Θεσσαλονίκης από την Οθωμανική Αυτοκρατορία στον εθνικό κορμό, γεγονός που αποτέλεσε καταλύτη για τη θεμελίωση της μετέπειτα κρατικής, πολιτικής και οικονομικής μας υπόστασης, δύο μέρες πριν από την εθνική μας εορτή για το Έπος του '40 που εμπνέει υπερηφάνεια σε κάθε Έλληνα πολίτη, ο **συμφυρμός** μνημών, αφηγημάτων και συμβολισμών δημιουργεί αυτόκλητα μία **σύγχυση** σε όποιον επιθυμεί να τα αντιληφθεί στην ολότητά τους.

Κι εκεί είναι που η **ακαδημαϊκή έρευνα** και **μελέτη του παρελθόντος** μπορεί να δώσει απαντήσεις, να ερμηνεύσει και να δημιουργήσει τις απαραίτητες συνδέσεις που θα δώσουν μορφή σε αυτό το συνονθύλευμα.

Διότι μόνον εδώ, σε μεγάλα εκπαιδευτικά ιδρύματα όπως το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, μπορούν να συναντηθούν η Ιστορία με τη Φιλοσοφία, οι Πολιτικές Επιστήμες με τα Οικονομικά και η Εθνογραφία με τις Θεολογικές σπουδές.

Και οφείλουμε, εκ της **θέσεώς μας ως ακαδημαϊκοί δάσκαλοι**, αυτή τη συσσωρευμένη γνώση να τη **«μεταφυτεύουμε»** στη συνείδηση των συμπολιτών μας με κάθε τρόπο και με κάθε ευκαιρία.

Η αποψινή εκδήλωση, είναι μία τέτοια **ευκαιρία**, το πανεπιστήμιο να επιτελέσει τον παιδαγωγικό και πολιτιστικό του ρόλο στην **τριπλή αυτή γιορτή** της Θεσσαλονίκης, μιας γιορτής το ιστορικό βάρος της οποίας ανέλαβε να σηκώσει ένα Πανεπιστήμιο που είναι **ιστορικά συνυφασμένο** με την ίδια την πόλη, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο που πλησιάζει γοργά τα εκατό χρόνια ζωής.

Ένα πανεπιστήμιο, το οποίο **εξελίχθηκε συν τω χρόνω** σε **θεμέλιο λίθο** της ζωής ημών και των συμπολιτών μας, σε στοιχειώδες στοιχείο της ίδιας της οντότητας που ονομάζεται «Θεσσαλονίκη».

Εξοχότατη Πρόεδρε της Δημοκρατίας, κυρίες και κύριοι, στις **φορτισμένες ημέρες** που διανύουμε και με τα όσα δυσσώωνα συμβαίνουν ανά τον κόσμο, που μαστίζεται από μεγάλες πολεμικές συγκρούσεις, είτε πρόκειται για το Ντονέτσκ της Ουκρανίας είτε για τη Λωρίδα της Γάζας και το Τελ Αβίβ, **ανακύπτουν προβληματισμοί και ερωτήματα που σχετίζονται με την ηθική του πολέμου**, είτε αυτή αναφέρεται στην έναρξη του πολέμου είτε στον τρόπο διεξαγωγής του.

Στην ιστορία της η ανθρωπότητα έχει **βιώσει δεκάδες χιλιάδες πολέμους** για διάφορους λόγους, οικονομικούς, ιμπεριαλιστικούς, ιδεολογικούς, ή θρησκευτικούς. Πάντοτε όμως, **οι εμπλεκόμενοι** σε αυτούς **ισχυρίζονται** ότι ο πόλεμος, που ξεκίνησαν ή ενεπλάκησαν, είναι από τη φύση του δίκαιος και ηθικός.

Οποιαδήποτε σοβαρή σχετική συζήτηση, λοιπόν, δεν μπορεί να **αποφύγει το ερώτημα** αν **ένας πόλεμος μπορεί να είναι δίκαιος**, δηλαδή ηθικός. Πότε η απόφαση για πόλεμο αλλά και τον τρόπο διεξαγωγής του είναι ηθικοπολιτικά δικαιολογημένη;

Για τον λόγο αυτό, στον πανηγυρικό της ημέρας, ο Καθηγητής Φιλήμων Παιονίδης, θα μας μιλήσει για την ηθική του πολέμου σε σχέση με το έπος του 40.

Κλείνοντας, θα ήθελα να **επισημάνω** ότι μέσα από τα χαλάσματα κάθε εμπόλεμης σύρραξης, αυτή που θα **θεμελιώσει την επόμενη μέρα** δικαίων και αδίκων εν πολέμω, είναι η Εκπαίδευση, όπως έπραξε το Δημόσιο Πανεπιστήμιο από συστάσεως του Νεότερου Ελληνικού Κράτους, όπως θα συνεχίσουμε να πράττουμε κάθε μέρα και κάθε στιγμή ακόμη και κάτω από τις δυσκολότερες συνθήκες.

Σας **ευχαριστώ** θερμά.

Και τώρα **καλώ** στο βήμα τον Καθηγητή του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου μας, Φιλήμων Παιονίδη, για να **εκφωνήσει τον Πανηγυρικό** της ημέρας με τίτλο **«Το έπος του '40 και η Θεωρία του Δικαίου Πολέμου»**.